

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 15: Ad Neæram

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A OBSESSAM ILLION] Troiam obsessam. Quidam libri vet. habent, *oppressam Ilium*.

NECVNO CONTENTA] Terent. Eunucho, *quia Neque tu vno eras contenta, neque solus dedit.*

PHRYNE] commemoratur ab Athenæo lib. 14: meretrix huius nominis Phryne Thespiensis, usque adeo venusta, & eximia forma, ut, cum in iudicium capitis adducta esset, plurimisque & grauissimis criminibus premeretur, nulla ei res alia ad absolutionem fuerit suffragata, quam formæ præstantia. Nam Hyperides orator, qui eam defendebat, cum esset hæc opinio, iudices eam condemnatos, constituit eam in eorum conspectu, tunicasque à pectore abscidit, ut nudas eius papillas, & nudum pectus aspicerent: tantamque & oratione, & hoc facto iudicum misericordiam commouit, cum eam tanquam Veneris sacerdotem oleo perfudisset, ut iudices, religione quadam animis eorum occupatis, ac deterritis, non sint ausi Veneris sacerdotem & antistitem condemnare: qua absoluta Euthias accusator iratus, quod è iudicio victus in re tam aperta discessisset, nullam postea causam dixit. Hanc illam Phrynen esse putato, quæ cum Venerem auream Delphis dedicasset, & appedisset: inscripsit ei Veneris statuæ Diogenes Cynicus, *τῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἀκροατίας*: id est, *Græcorum incontinentiæ monumentum*. Cum superiora illa ex Athenæo de Phryne scripsissem, quadriennio post, iuuenis quidam, eruditus quidem ille, sed plus nimio φιλεπημιμῆτις, reprehendit me quod apud Athenæum ita legissem, ut habent omnes editiones, quas vidi, τὴν ὑποφῆν καὶ ζάκρον ἀφροδίτης ἐλαίῳ χεισάμενος: itaque vertissem, *cum eam tanquam Veneris sacerdotem, & antistitem oleo perfudisset, &c.* quoniam, inquit, perspicuum est, legendum esse ἐλαίῳ χεισάμενος, quod valet, si verbum verbo reddas, *misericordia usus*: id est, misericordia, ut ille interpretatur, commota. Cui ego hoc respondeo, primum lectionem receptam ἐλαίῳ χεισάμενος, visam mihi esse tolerabilem, & probabilem. Nam veteres, deorum aras ac statuas, diuinisque homines oleo perfundere solebant. Verbi gratia, Plato lib. 3. de rep. facit Homerum amandari in aliam ciuitatem è sua, oleo perfusum & lana coronatum, sic enim Plato, *ἀποπέμπιμεν τε ἀνὲς ἄλλω πόλιν μύρον καὶ κεφαλῆς κατεχέαντες καὶ ἐρίῳ σέβαντες*: quem locum his verbis expressit Maximus Tyrius λόγῳ. η. σεφαινώσας τὴν ποιητὴν καὶ χεισάμενρον, id est, cum poetam coronasset, vnguentoque perunxisset. Et Alexander Magnus, cum in Sigæum peruenisset, columellam in tumulo Achillis defixam vnguento perunxisse dicitur. deinde ἐλαίῳ χεισάμενος pro misericordiam commouere non magis visitatum esse, quam ἐλαίῳ χρίειν pro oleo vngere. Postremò me non esse tam acutum, aut sagacem, ut, quæ apud scriptores antiquos reperiuntur, probabiliter, & commodè dicta, ea immutare sine auctoritate codicum manu scriptorū possem. De hac eadem Phryne sic Arnobius libro 6. aduersus gentes, *Phryne illa Thespiaca (sicut illi referunt, qui negotia Thespiaca scriptitarunt) cum in acumine ipso esset pulchritudinis, venustatis & slo-*

ris, exemplar fuisse perhibetur cunctarum, quæ in opinione sunt, Venerum, siue per urbem Graias, siue quò iste fluxit amor talium, cupiditasque signorum. Itaque artifices omnes, ipsi iisdem qui temporibus existierunt, quibus primas dabat exprimentarum similitudinum veritas, omni cura studioque certabant simul capitis prostituti Cithæa in simulacra traducere: ardebant artificum scita, alterque alterum vincere contentiosa emulatione quærebant, non Venus ut augustinior fieret, sed ut Phryne pro Venere staret. hanc eandem commemorat Lucill. in Sat. Phryne nobilis illa ubi amatorem improbius quem, &c.

AD NEÆRAM.

Ode 15.

Non seruatam ab ea fidem conqueritur.

NOX erat, & calo fulgebat luna sereno

Inter minora sidera,

Cum tu magnorum numen lesura deorum

In verba iurabas mea,

Arctius, atque edera procera astringitur illex

Lentis adherens brachijs:

Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion

Turbaret hibernum mare:

Intonsosque agitaret Apollinis aura capillos,

Fore hunc amorem mutuum.

O dolitura mea multum virtute Neæra:

Nam, si quid in Flacco viri est,

Noferet assiduas potiori te dare nocteis:

Et quæret iratus parem.

Nec semel offensa cedit constantia formæ,

Si certus intrarit dolor.

At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc

Superbus incedis malo:

Sis pecore, & multa diues tellure licebit:

Tibi que Pactolus fluat:

Nec te Pythagora fallat arcana renati:

Formaque vincas Nireæ:

Eheu, translatos alio marebis amores:

Ast ego vicissim risero.

NOX ERAT] sic Virgil. Æneid. 3. Nox erat, & terris animalia somnus habebat, & 4. Nox erat,

A *Et placidum carpebant fessa soporem Corpora, &c.* Apollon. lib. 3. Argon. *Νύξ μὲν ἔπειτ' ὅππ' ἄγειν ἀνέφας, οἱ δ' ἐνὶ πόντῳ Ναύται εἰς ἑλίκω τε, καὶ ἀσέρας ὀπίσσω* Εδρακον ὀκνητῶν, &c. id est, Nox erat, seu nox in terram tenebras adduxerat: nautæ autem ad Helicam, & Orionē ἐναυibus aspectum defigebāt. Et Varro, *Desierant latrare canes, urbēsq̄ silebāt: Omnia noctis erant, placida composita quiete.*

ET CAELO FVLG. LVNA SER. INT. MINORA] sup. Od. 12. lib. 1. *velut inter igneis Luna minores. & carmine sacul. infrā. Siderum regina bicornis.*

CVM TV MAGN. NVMEN LÆS. DEOR.] id est, cū tu peieratura. Dij magni autem sunt Iupiter, Minerua, Apollo, & ij, quos Æneas præter Deos penates, id est, deos familiares, qui domi colebantur, secum in Italiam attulerat. Nam Dij magni publice, Penates priuatim colebātur. Ennius, *Dono, ducite, dōque volentibus cum magnis Dijs.* Virgil. lib. 3. Æneid. princip. *Cum socijs, natōque, penatibus, & magnis Dijs.*

IN VERBA IVRABAS MEA] iurare in verba, sermo militaris. Cæsar lib. 1. de bello ciuili. *Princeps Petreius in hac verba iurat ipse: ad idem iusurandum adigit Afranium: subsequuntur tribuni militum.* T. Liu. lib. 3. *Nobis vero* (inquit Quinctius) *nihil electu opus est, cū, quo tempore P. Valerius ad recipiendum Capitolium arma plebi dedit, omnes in verba iurauerint, conuenturos se iussu cōsulis.* Idem lib. 45. *omnes, qui in consulis verba iurauerint.* Horat. Od. prox. *Sed iurem in hac simul imis saxa renarim Vadis lenata, ne redire sit nefas.* & epist. 1. lib. 1. *Nullius addictus iurare in verba magistri.* est autem in verba iurare, verbis ab altero cōceptis, iurare se ita fecisse, vel non: facturum, vel non. verum tamen non dissimulabo, me scriptum reperisse in lib. Don. *In vota iurabas.*

ARCT. ATQVE EDERA, &c.] me arctius amplectens, quam ab edera astringitur ilex. sic Catull. carm. in nuptias Iulix. *Mentem amore reuincens, Vt tenax edera hūc, & hūc Arborem implicat errans.* ibidem, *Lenta quin velut assitas Vitis implicat arbores, Implicabitur in tuum complexum.* Hor. sup. Od. 36. lib. 1. *nec Damalis nouo Diueltur adultero Lasciuis ederis ambitiosior.*

LENTIS ADHÆRENS BRACHIIS] Lentis, id est, flexibilibus, inhaerentibus, sequacibus, tenacibus, ambitiosis, ad amplectendum accommodatis. tralatio est. sic Virg. lib. 4. Georg. *Ac veluti lentis Cyclopes fulmina massis Cūm properāt.* per lentas enim significat ductileis, ἐνελκτικῶς. aliter sat. 9. lib. 1. *Et pressare manus lentissima brachia.* ibi enim lentissima dicere videtur, ad sentiendum quid vellet Horat. tarda. & aliter Oda 19. lib. 3. *Me lentus Glyceræ torret amor mea: cui simile est illud Od. 13. lib. 1. Quam lentis penitus macerer ignibus.*

DVM PECORI LVPVS, &c.] id est, semper. Tale illud Virg. Daphnide. *Dum iuga montis aper, fluuios dum piscis amabit, Dūmque thymo pascentur apes, dum rore cicada: Semper honos, &c.* & illud Æn. 3. *In freta dum fluuij current: dum montibus umbrae Lustrabunt cōuexa: polus dum sidera pascet: Semper honos, &c.* Neque verò ab hoc genere a-

lienu est illud, quod est apud Herodotū, Vrania: in extr. quo loco Athenienses Alexandro, quem ad eos miserat Mardonius, vt eos ad condiciones à rege Persarum latas adduceret, respondent hoc modo, *ὁμολογήσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ὑμῶν περὶ ἀναπίθειν: οὐτε ἡμεῖς πεισόμεθα: νῦν πὲρ ἀπαγγέλλει τῷ Μαρδονίῳ, ὡς Ἀθλιῶται λέγουσιν, ἔς' αὐτὸν ἡλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἵη, τῆ περ νῦν ἔρχεται, μήποτε ὁμολογήσειν ἡμῶν ἑξέρξῃ, ἀλλὰ θεοῖσι τε συμμάχοισι πίσυνοι μιν ἐπέξιμεν ἀμνημόνοι, καὶ πῖσι ἦρωσι.* id est, Vt autem cum Barbaro consentiamus, & conspiremus, neque tu nobis persuadere conare, neque nos adducemur: & nunc Mardonio renuntia, Athenienses dicere, quamdiu sole eandem viam ibit, quam nunc init, numquam nos cum Xerxe vllas pacis pactiones facturos, sed & dijs adiutoribus ac socijs fretos, & heroibus, bellum Græciæ inferentem repulsuros.

ORION.] de Orione diximus suprā ad Od. 28. lib. 1.

INTONSOS QVE] sup. Od. 21. lib. 1. *Intonsum pueri dicite Cinthium.* ἀκέρσῳ, μὴν dicunt Græci.

ODOLITVRA MEA, &c.] minatur Neæra se amorem suum ab ea in aliam translaturum.

NAM, SI QV. IN FL. VIRI EST,] id est, si quid virtutis. appellata enim est à viro virtus, inquit M. Tull. Tulcul. 2.

PAREM] puellam. Oda II. hoc lib. *Semper vte digna sequare, & vltra, Quam licet, sperare, nefas putando, Disparem vites.*

POTIORI.] riuallimeo, qui tibi potior est: quem tu mihi anteponis: qui priores parteis habet apud te, vt loquitur Terent. Eun.

NOCTEIS] assiduas potiori dare nocteis, id est assidue cum eo, quem pluris facis, quàm me, pernoctare, & cubare. epist. 1. lib. 1. *Vt nox longa quibus mentitur amica, &c.* Plautus Trucul. *Sirax nocteis ducit, ab animo perit.* Idem Pcenul. *Cuius ego vel nebule cyatho septem nocteis non emam.* Idem Asinar. *Noctem tuam, & vini cadum velim, si optata fiant.*

NEC SEMEL OFFENSÆ, &c.] locus est obscurus, quem sic declaro. Nec, si certo, & vero dolore affectus fuero, cōstantia mea, quæ me diu tuos mores, tuamque iniuriam perferre cōgit, cedet tuæ formæ semel offensæ, id est, quæ semel offenderit, quæ semel peccarit: quæ mihi semel offensa, atque inuisa, dum alios amas, fuerit. vel sic, & in eo cōstans ero, quòd numquam cedam posthactua formæ semel lapsæ, & ita mihi inuisa. Ea autem est interdum nominis offensus, significatio, apud bonos scriptores. sic M. Tullius, existimationem ordinis senatorij, offensam dixit, propterea quòd senatores malè administrabant iudicia. Verr. de iure dundo. *Si me animus, atque amor in Remp. existimatioq̄, offensa nostri ordinis, ac iudiciorum nō hoc facere coegisset, &c.* Idem in frumentaria. *ō miserum, atque inuidiosum, offensumq̄, paucorum culpa, atq̄ indignitate ordinem senatorij.* Idem Catilin. 1. *Et si me meis ciuibus iniuria suspectum tam grauius, atque offensum videre: carere me aspectu*

A *aspectu civium, quam infestis oculis omnium conspici mallem.* Idem pro Sextio. *aliusne est aliquis improbis peculiaris populus, cui nos offensus, inuisiq; fuerimus?* Idem pro Cluentio. *etiam si is inuidiosus, aut multis offensus esse videatur: etiã si eum oderitis, &c.* Idem ad Attic. lib. 2. *scio nihil umquam fuisse tam infame, tam turpe, tam peraequè omnibus generibus, ordinibus, at atibus offensum, quam hunc statum, qui nunc est.* talia sunt *tacitus, iuratus*, quae tamen à verbis taceo, iuro manent, vocemque habeant patiendi, significant actionem tamen. Porphyrio autem *offense formae* interpretatur *periurio pollute.* quod si cui placeat magis, non reclamabo. offensus etiam non numquam idem valet, quod infensus, & iratus, propterea, quod, qui offensus, & laesi fuerunt, irasci solent. Plancus Cicer. lib. 10. epist. *Si hominem offensum mihi, coniunctum cum Rep. nõ subleuassent.* Propert. lib. 3. *Offensa illa mihi, non tibi amica dedit.* quae significatio ad hunc locum quadrare non potest, quamuis in vno cod. manuscr. repererit. *Nec semel irate.*

B *SI CERT. INTR. DOL.]* si certum animo dolorem conceperit Flaccus: si certus in animum Flacci se insinuarit dolor, subaudiendum enim in verbo intravit, in mentem, aut in animum Flacci: & ita loquitur M. Tull. de orat. 2. *definitio in sensum, & in mentem iudicis intrare non potest.* Corn. Tacitus lib. 1. annalium. *pauidos, & conscientia velle corde intrat metus.*

AT IV, QVICVMQVE ES.] ἄποσποπὴ ad æmulum, seu rivalem suum.

FELICIOR] qui nunc Neera frueris, me extruso, atque expulso.

MEO MALO] meo incommodo exultas, quod spernor à Neera.

LICEBIT] licebit per me sis opulentissimus, sapientiss. pulcherrimus. sic loquitur sat. 2. lib. 2. *licebit Ille repotia, nataleis, aliisque dierum Festos abatus celebret.*

TIBIQUE PACTOLVS FLVAT.] Pactolus Lydiae fluvius, qui ad Sardianos auri ramenta ex monte Tmolus deferens, per medium forum vrbs fluit: auctor Herodot. Terpsichore. Plinius lib. 33. cap. 4. quinque totius orbis terrarum fluvios auriferos enumerat, Tagum in Hispania, Padum in Italia, Hebrum in Thracia, Pactolum in Asia, Gangem in India.

NEC TE PYTHAGORÆ FALLANT] & quamuis philosophiam Pythagoricam perdidiceris, animoq; comprehenderis. de Pythagora diximus sup. ad Od. 28. lib. 1.

FORMAQVE VINCAS NIREA] quonemo, Achille excepto, ad bellum Troianum pulchrior profectus est Hom. auctore in. 6. vt ann. sup. ad Od. 20. lib. 3. *Qualis aut Nireus fuit, &c.* sed quod hoc loco forma in amore haud multum valere significat Horatius, Pausanias in eandem sententiam tradit Achaicis, ædificium quoddam fuisse in Ægiria, & in eo, Fortunę signum, quod Amaltheę cornu in manu teneret: tum huic signo proximum adstitisse Cupidinem pennigerum: Atque huius operis hanc fuisse significationem, fortunam magis, quam formam, in amore dominari.

EHEV, TRANSLATOS ALIO] tale est illud Od. 6. lib. 1. *Heu, quoties fidem, Mutatosq; deos flebit, & aspera Nigris æquora ventis!* sic Tibull. lib. 1. eleg. 5. *At tu, qui potior nunc es, mea furta caueo.* *Versatur celeri fors levis orbe rota.* iam quemadmodum hic marebis amores, sic epist. ad Macen. 2. lib. 1. dixit *merere fugam. atq; Inter vina fugam Cy nara merere proterua.*

Q V E R I T V R, B E L L O -
rum civilium nullum esse finem,
& remp. Romanam desperat, aliasq;
terras & ipse petere cogitat, & alij,
vt idem faciant, suadet.

Ode 16.

A *Ltera iam teritur bellis civilibus atas,*
Suis & ipsa Roma viribus ruit:

Quam neq; finitimi valuerunt perdere
Marsi,

Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Sparta-
cus acer,

Novisq; rebus infidelis Allobrox: (bè,
Nec fera cerulea domuit Germania pu-
Parentibusq; abominatus Annibal:

Impia perdemus deuoti sanguinis atas:
Ferisq; rursus occupabitur solum.

Barbarus, heu, cineres insistet victor: &
urbem

Eques sonante verberabit ungula:
Quaque carent ventis, & solibus, ossa
Quirini,

Nefas videre, dissipabit insolens.
Fortè, quid expediat, communiter, aut
melior pars

Malis carere queritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia: Phocæorū
Velut profugit exsecrata ciuitas: (fana
Agros, atq; Lareis patrios, habitandaq;
Apris reliquit, & rapacibus lupis: (das
Ire, pedes quocūq; ferūt: quocūq; per vn-
Notus vocabit, aut proteruus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere?
secunda
Ratem occupare quid moramur alite?